

Poperinge, Ieperstraat 94

Programma van maatregelen voor een opgraving

Inhoud

1	Gemotiveerd advies	3
1.1	Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein	3
1.2	Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek en impactbepaling	4
1.3	Bepaling van maatregelen	6
1.4	Samenvatting	6
2	Programma van maatregelen	7
2.1	Administratieve gegevens	7
2.2	Strategie, methoden en technieken	7
2.2.1	Afbakening opgraving	7
2.2.2	Wetenschappelijke doelstelling	10
2.2.3	Onderzoeksvragen	10
2.2.4	Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	12
2.3	Criteria	13
2.4	Duur en fasering opgraving	14
2.5	Kostenraming	14
2.6	Personeelseisen	15
2.1	Risicoanalyse en remediëring	15
2.2	Deponeren archeologisch ensemble	15
3	Lijst met figuren	17
4	Bibliografie	17

1 Gemotiveerd advies

Binnen dit programma van maatregelen wordt een gemotiveerd advies gegeven voor verder archeologisch onderzoek, namelijk een opgraving. Dit advies is gebaseerd op het verslag van resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. De vaststellingen over de aan- of afwezigheid van archeologische sites en hun aard worden geconfronteerd met de door de initiatiefnemer voorgenomen bodemingrepen. Op basis van deze confrontatie motiveert het advies of er maatregelen nodig zijn, welke deze zijn, wat hun uitvoeringswijze is en wanneer deze uitgevoerd zullen worden.

1.1 Archeologische sites binnen het onderzoeksterrein

Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Ter hoogte van het plangebied staat tot op heden een woning daterende uit de periode voor 1950. De bewoning blijft beperkt tot de straatzijde, het noorden van het plangebied was in gebruik als tuin. Op basis van historische kaarten werd het plangebied zeker vanaf de 18de eeuw bebouwd (Kaart van Ferraris in het Verslag van Resultaten), gezien de ligging nabij de Sint-Jansparochiekerk daterende uit de 13de-14de eeuw mogelijks zelfs enkele eeuwen eerder. Het plangebied heeft geen kelderruimtes en was tot voor kort in gebruik als winkelpand.

Archeologische verwachting

Bij aanvang van het bureauonderzoek werd de vraag gesteld naar de aanwezigheid van archeologische waarden binnen het plangebied. Uit de onderzoeksresultaten van de bureaustudie is gebleken dat het plangebied, gelegen aan de Ieperstraat te Poperinge, deel uit maakt van de historische stadskern. Het onderzoeksterrein is gelegen in de Sint-Jansparochie ten zuiden van de Sint-Janskerk, die gebouwd werd aan het einde van de 13de eeuw naar aanleiding van de exponentiële bevolkingstoename ten gevolge van de lakenhandel. Op basis van historisch kaartmateriaal kan er met zekerheid gesteld worden dat ter hoogte van het plangebied bewoning was vanaf de 18de eeuw, op basis van de ligging mogelijk zelfs nog veel eerder. De Ieperstraat was namelijk reeds in de middeleeuwen een belangrijke toegangsweg voor het stadscentrum en de nabij gelegen parochiekerk moet ook heel wat parochianen in de directe omgeving hebben gehad. Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) zijn geen directe aanwijzingen voorhanden die relevant zijn voor het plangebied. In de omgeving werden reeds heel wat occupatiesporen en vondsten vanaf de metaaltijden en de Romeinse periode gevonden.

Het bodembestand lijkt nauwelijks te zijn aangetast gedurende de laatste eeuwen, waardoor de kans op het treffen van archeologische sporen hoog is. De huidige bewoning (19de -20ste-eeuws) heeft namelijk geen (gekende) ondergrondse structuren. Minder diepgaande vergravingen voor funderingen e.d. zijn, door de bouw van de huizen, wel te verwachten.

Concreet kon er op basis van historische kaarten een 18de-eeuwse site worden vastgesteld met naar alle waarschijnlijkheid oudere voorgangers, occupatiesporen en vondsten.

1.2 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek en impactbepaling

Potentieel en waardering kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek en impactbepaling

Het projectgebied is gelegen aan de rand van de historische binnenstad van Poperinge. In deze zone wordt een relatief dense bewoning vanaf de late middeleeuwen verwacht. Actieve bewoning van het plangebied kon met zekerheid worden vastgesteld op historische kaarten vanaf de 18de eeuw. Net ten noorden van het plangebied werd de Sint-Jans parochiekerk opgericht in de 13de eeuw, de oprichting van twee extra parochies in die periode was het resultaat van een exponentiele bevolkingstoename door de lakenindustrie. Aangezien het plangebied gelegen is tussen de Sint-Janskerk en de Leperstraat, een belangrijke toegangsweg sinds de late middeleeuwen, is de kans op bewoning vanaf de 13de eeuw niet onbestaande.

Gezien het ontbreken van kelderruimtes onder de huidige bewoning (19^e – 20^e eeuw) is de kans zeer reëel dat zich onder het huidige looppniveau nog sporen en vondsten bevinden daterende uit de 18^e eeuw en vermoedelijk ouder. Door de relatief diepe uitgraving voor de regenwater- en infiltratieputten en de totale verstoring door de sleuffundering ter hoogte van de meergezinswoning, is de kans op verstoring van deze eventuele sporen van bewoning en bebouwing uit het verleden erg groot.

Archeologische sporen en vondsten ter hoogte van het plangebied kunnen nieuwe inzichten aanleveren over de bewoningsevolutie van de Sint-Jansparochie. Sinds wanneer werd deze wijk bewoond? Zijn er sporen of vondsten die wijzen op artisanale activiteiten of was de rand van het historische Poperinge eerder landelijk? Verder archeologisch onderzoek zou een unicum zijn voor de nabije omgeving en een heel nieuw licht kunnen werpen op de stads evolutie, aangezien er archeologisch nog maar erg weinig gekend is over deze wijk.

Concreet worden bewoningsresten vanaf de 18^e eeuw verwacht, mogelijk vanaf de 13^e eeuw of zelfs ouder, sporen en vondsten vanaf de metaaltijden en/of Romeinse periode zijn immers niet uitgesloten.

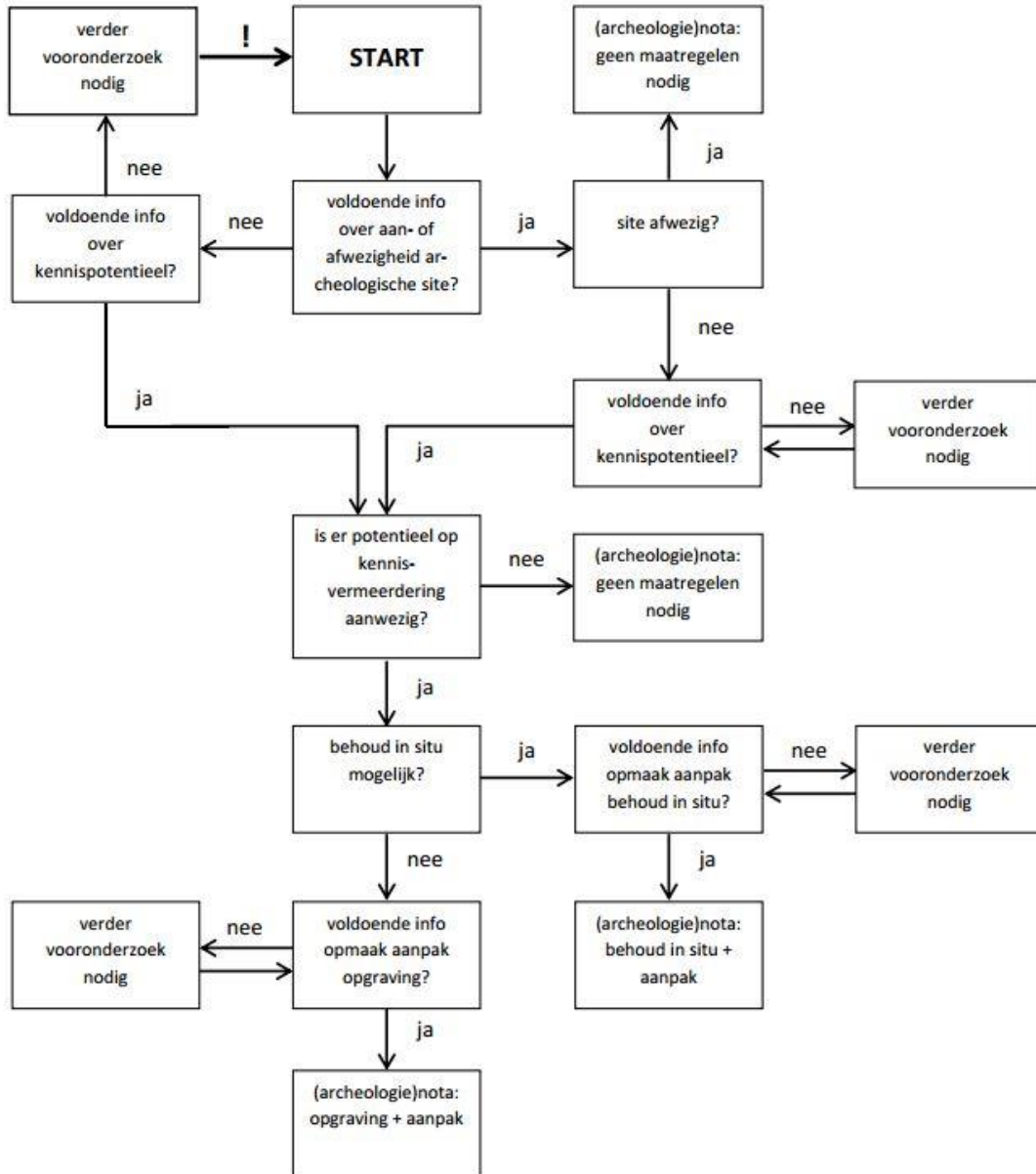
Volledigheid van het vooronderzoek

Volgens de Code van Goede Praktijk paragraaf 5.2. dient na elke fase van het vooronderzoek (in deze het bureauonderzoek) te worden afgewogen of verder archeologisch vooronderzoek noodzakelijk is. Bij deze afweging kan men beroep doen op een beslissingsboom. Voor de voorliggende archeologienota komt men tot volgende conclusie:

- Voldoende info aanwezigheid site: ja (zie hierboven).
- Site aanwezig: Gezien het ontbreken van ondergrondse structuren, is de kans op het aantreffen van bewoningssporen vanaf de 18^e eeuw en mogelijk andere, oudere restanten in het bodemarchief erg reëel.
- Voldoende info over kennispotentieel: ja (zie hierboven).
- Potentieel kennisvermeerdering aanwezig: ja (zie hierboven).
- Behoud in situ mogelijk: neen, de geplande werken zijn noodzakelijk, locatie-specifiek en bedreigen de aanwezige archeologische site.

- Voldoende info voor Plan van Aanpak opgraving: ja.

Gevolg: einde van het vooronderzoek, resultaat: archeologienota met PvM opgraving.

Figuur 1: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.¹

¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2016, fig.3.

1.3 Bepaling van maatregelen

Mogelijkheden behoud in situ

De geplande bodemingrepen zullen zeker de archeologisch waardevolle restanten verstoren. Deze bodemingrepen zijn echter plaats-specifiek en essentieel binnen de uitvoer van de beoogde plannen. De bodemingrepen kunnen met andere woorden niet verplaatst of geannuleerd worden. Behoud in situ van de vindplaatsen is bijgevolg uitgesloten. Er moet worden overgegaan op een andere wijze van de realisatie van de kenniswinst van de vindplaats.

Realisatie potentieel op kenniswinst vindplaats

De realisatie van het potentieel op kenniswinst bij de vindplaats kan niet bekomen worden door een verdere uitwerking van de reeds aangelegde archeologische ensembles. Enkel een bijkomend archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem kan het volledige potentieel van het bodemarchief aan het licht brengen en de kenniswinst die dit potentieel met zich meebrengt realiseren.

Keuze en motivatie onderzoeksmethode

Aangezien het vooronderzoek op basis van het Verslag van Resultaten volledig kan beschouwd worden, dienen de aanwezige archeologische resten aan de hand van een opgraving onderzocht worden. De te volgen bepalingen van maatregelen worden ingegeven door de resultaten van het vooronderzoek en de impact van de geplande bodemingrepen.

Opgravingen

Tijdens de aanleg van de regenwaterwaterputten, infiltratieputten, filterput en de funderingswerken zal het archeologisch erfgoed volledige vernietiging worden. Gezien de omvang van deze zones zien wij ons genoodzaakt meteen over te gaan tot een volledige archeologische opgraving van deze zones.

1.4 Samenvatting

Advies	Oppervlak	Tijdstip	Voorwaarde
Opgraving	150 m ²	Na het verkrijgen van de vergunning en het slopen van bestaande bebouwing.	Uitbreken vloerplaat onder archeologische begeleiding.

2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Naam site:	Poperinge, Ieperstraat 94		
Ligging:	Ieperstraat nr. 94, Poperinge, Poperinge, West-Vlaanderen		
Kadaster:	Poperinge, Afdeling 1, Sectie F, Perceelnummer 403K		
Lambertcoördinaten (EPSG:31370):	Noordwest:	x: 2.7315	y: 50.8549
	Noordoost:	x: 2.7316	y: 50.8549
	Zuidoost:	x: 2.7316	y: 50.8545
	Zuidwest:	x: 2.7318	y: 50.8545
Projectcode BAAC Vlaanderen bvba:	2017-1103		
Projectcode bureauonderzoek:	2017F36		
Uitvoerder:	BAAC Vlaanderen bvba, Hendekenstraat 49, 9968 Assenede; 2015/00020		
Erkend archeoloog:	Robrecht Vanoverbeke 2015/00022		
Kadasterkaart	zie figuur 2 in VVR		

2.2 Strategie, methoden en technieken

Zoals hierboven aangehaald, werd met voldoende zekerheid een archeologische site vastgesteld, waardoor men onmiddellijk kan overgaan tot het uitvoeren van een archeologische opgraving voor de bedreigde zones. Waar de geplande werken een beperkte ingreep in de bodem hebben, wordt het archeologisch potentieel niet bedreigd en is een archeologische opgraving bijgevolg niet nodig.

2.2.1 Afbakening opgraving

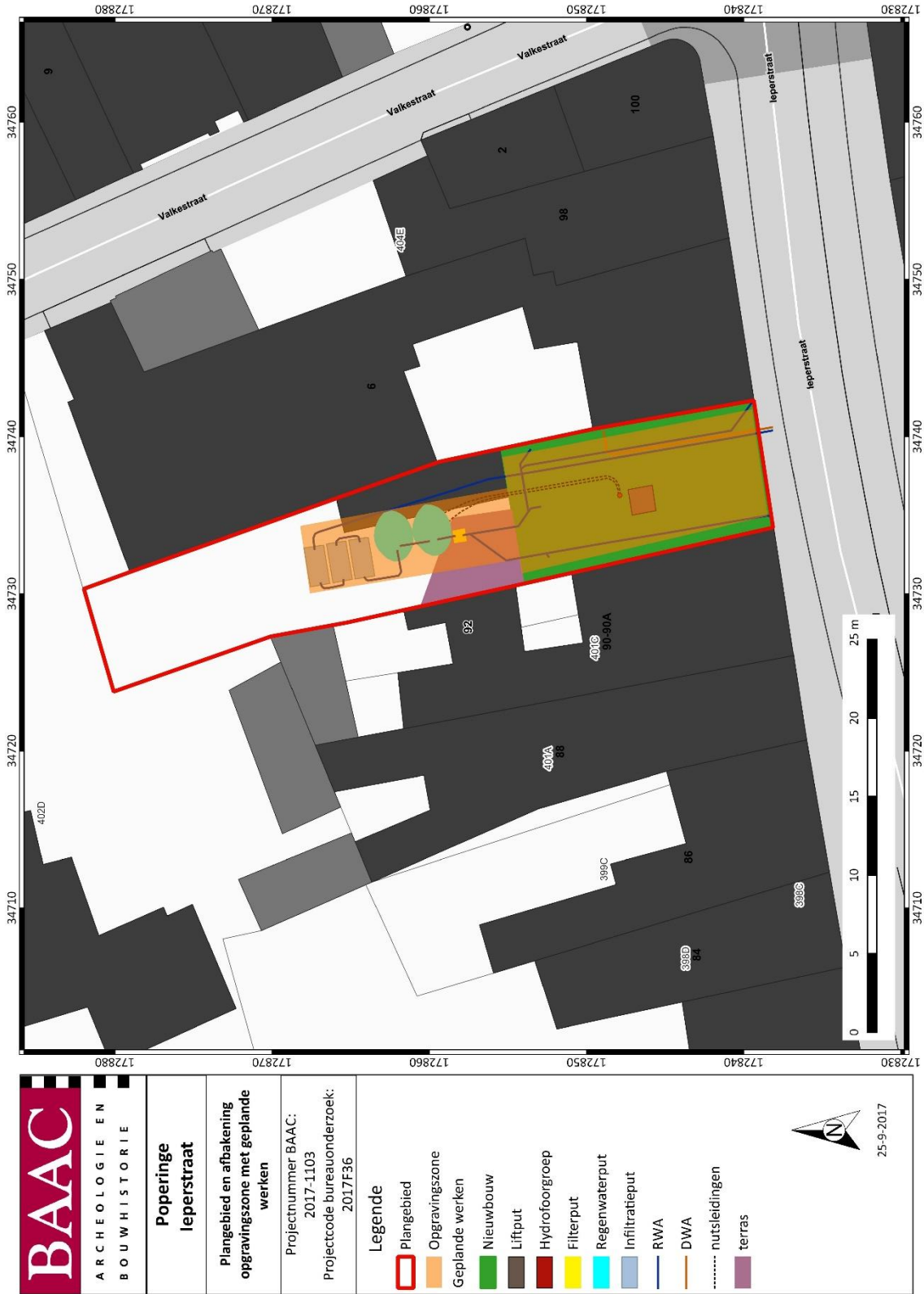
Voor de uit te voeren archeologische opgraving wordt één zone van ca. 175 m² afgebakend (Figuur 2). Uit de bureaustudie kon ter hoogte van het plangebied een archeologische site daterende uit de 18de eeuw en vermoedelijk ook ouder worden vastgesteld. De opgravingszone is afgebakend op basis van de graad van versterking van deze site door de geplande werkzaamheden.

De opgravingszone is onder meer gelegen ter hoogte van de huidige bewoning aan de straatzijde. Na het slopen van deze bebouwing en het bouwrijp maken van het plangebied komt hier een meergezinswoning gefundeerd door sleuffunderingen met een betonnen vloerplaat en een liftput. Omdat de ligging, breedte en maximale diepte van de fundering tijdens deze fase van het onderzoek

niet met zekerheid bepaald kon worden (want afhankelijk van stabiliteitsonderzoek ná de sloop), wordt uitgegaan van een volledige verstoring. Bijgevolg dient tijdens de opgraving (conform CG Hfdstk. 17) de volledige stratigrafische sequentie -tot op de moederbodem- onderzocht te worden. Vervolgens werd ook de zone waar drie infiltratieputten, twee regenwaterputten en een filterput gepland werden opgenomen in deze opgravingszone. Ter hoogte van deze aanlegputten wordt dan ook uitgegaan van een volledige verstoring. Gezien deze geclusterd liggen, moet men ook uitgaan van een volledige verstoring in de zones tussen de citernes en de leidingen.

Samenvatting:

Over de gehele opgravingszone, ca. 175 m², wordt de volledige stratigrafische sequentie, tot op moederbodem onderzocht.

Figuur 2: Schematische weergave van de geplande werkzaamheden met aanduiding van de opgravingszone op de GRB²

² AGIV 2017

Sloopwerken bestaande bebouwing

Binnen de advieszone kan de geplande sloop van de bestaande gebouwen tot op het niveau van het huidige maaiveld doorgaan zonder archeologische begeleiding. De sloop van bouwelementen onder het huidige maaiveld - in dit geval wellicht onder andere de funderingen – behoort tot het archeologisch vervolgonderzoek. Buiten de advieszone kunnen sloopwerken uiteraard zonder enige beperking uitgevoerd worden.

2.2.2 Wetenschappelijke doelstelling

De resultaten van de opgraving kunnen meer inzicht geven in de inrichting van de stad, meer bepaald de Sint-Jans parochie en het landschap vanaf de volle en late middeleeuwen. Op basis van historische cartografie moet het plangebied zeker vanaf de 18de eeuw en volgens historisch onderzoek mogelijk reeds vanaf de 13de eeuw bewoond zijn geweest. Definitief archeologisch onderzoek kan aangeven wat de aard, diepteligging, kwaliteit en ruimtelijke van de archeologische site is.

2.2.3 Onderzoeksvragen

Bodem en paleolandschap (indien de natuurlijke bodem bereikt wordt):

- Hoe was de oorspronkelijke (natuurlijke) bodemopbouw?
- Hoe zag het a-biotische landschap (geomorfologie en bodem) er ten tijde van de verschillende bewonings- en gebruiksfasen uit?
- Wat is de aard, diepteligging, kwaliteit en ruimtelijke omvang (horizontaal en verticaal) van de archeologische site?
- Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied? Hebben deze invloed gehad op de locatiekeuze van de verschillende elementen van de vindplaats?
- In welke mate is de bewaringstoestand van de vindplaats aangetast en welke processen zijn hiervoor verantwoordelijk?
- Zijn er verschillen in bewaringstoestand tussen of binnen de onderscheiden landschappelijke/ topografische eenheden en waaruit bestaan deze verschillen?
- Wat is de landschappelijke ontwikkeling van het plangebied en welke paleolandschappelijke processen zijn van invloed geweest op de menselijke activiteiten voor, tijdens en na de verschillende vastgestelde fasen van gebruik?
- Welke verandering traden in de loop van de tijd op in de vegetatie, de vegetatiestructuur en de openheid van het landschap en wat was de rol van de mens hierbij?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?

- Hoe passen de mogelijke vindplaatsen binnen het regionale landschap uit die specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode en welke verschillen bestaan er?

Sporen en structuren algemeen

- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. Wat is de aard en de datering van de sporen? Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)? Is er een relatie met omliggende vindplaatsen?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?

Bewoning

- Zijn er sporen van oudere – voor de 18de eeuw – bouwfases? Hoe was het terrein toen ingericht en wat was de functie van het terrein? Wat was de relatie met het zich toen volop ontwikkelende stedelijk weefsel van de stad?
- Kan de kennis over de algemene chronologie van de verwachte bewoning verfijnd worden a.h.v. de onderzoeksresultaten?
- Kan men op basis van het sporenbestand deze chronologie opdelen in meerdere periodes?
- Zijn er sporen van destructiefasen aangetroffen? Of sporen van renovatiefasen?
- De verwachte structuren worden gedateerd op basis van historische cartografie, zijn er aanwijzingen die deze datering tegenspreken?
- Wat is de relatie tussen deze oudere bouwfases en de huidige bouwfase: ruimtelijke, structureel,...?

Materiële cultuur

- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
- Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn aanwijsbaar?

Aanbevelingen

- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk, op basis van de uitgevoerde assessment van het vondstenmateriaal?
- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?
- Strekt de site zich nog uit naar de aanpalende percelen?

2.2.4 Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken

Er wordt aangeraden om zo groot mogelijke oppervlaktes in een enkele beweging bloot te leggen. Op deze manier kunnen de interne relaties tussen afzonderlijke sporen zichtbaar gemaakt worden. Doch moet bij het kiezen van de oppervlakte van de werkputten gekozen worden voor een dergelijke omvang dat ze niet té groot worden en de sporen te lang onderworpen zijn aan degradatie door mogelijke regen, droogte of vorst.

De opgravingszone wordt beschouwd als *opgraving van sites met complexe verticale stratigrafie*. De afgebakende zones omvatten volledig te onderzoeken opgravingsputten. Voor de uitvoer het veldwerk wordt uitgegaan van de methode zoals voorgeschreven in dit programma van maatregelen en de Code Goede Praktijk.

Het veldwerk wordt dermate georganiseerd dat er efficiënt en wetenschappelijk verantwoord wordt opgegraven. Er wordt gestreefd naar een maximale afstemming van kranen en grondverzet enerzijds en opgravingsploeg(en) anderzijds. Opgelegde opgravingsvlakken mogen niet betreden worden met de kraan en/of ander zwaar materieel. De graafmachine die gebruikt wordt voor het aanleggen van de werkputten en opgravingsvlakken is van een type dat toelaat zowel de horizontale vlakken aan te leggen als de stratigrafie te volgen en dat geen schade toebrengt aan de aangetroffen sporen. De graafbak heeft geen tanden.

De afgraving tot het eerste opgravingsvlak gebeurt machinaal. De overige verdiepingen gebeuren handmatig, behalve het verwijderen van puinpakketten en uniforme ophogingslagen. Omvangrijke sporen worden slechts gecoupeerd of in diepteniveaus opgegraven tot op het volgende vlak, en pas verder gecoupeerd of in diepteniveaus opgegraven na het aanleggen en registreren van dat volgende vlak.

Van de opgravingsputten wordt in de regel de volledige stratigrafische sequentie onderzocht tot op diepte van de geplande verstoringen. De opgravingsputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. De diepte van de aan te leggen vlakken wordt bepaald tijdens het veldwerk zelf en de ervaring van de veldwerkleider. Na het opgraven van elk vlak wordt geverifieerd, op basis van de vaststellingen uit de putwanden en door middel van lokale verdiepingen van het opgravingsvlak, of er zich dieperliggende niveaus met archeologische sporen of vondsten voordoen. In voorkomend geval wordt een nieuw opgravingsvlak aangelegd en onderzocht. Indien de diepte van de opgravingsput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt, worden per proefput enkele boringen of sonderingen tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen. De sporen moeten telkens tot verstoringsdiepte worden opgegraven.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk hoofdstukken 14 en 15.

2.2.4.1 Staalname

De onderzoeksstrategie omvat tevens een voorstel voor staalname, gezien de ligging binnen de historische stadskern is de kans op vondsrijke contexten of speciale sporen niet onbestaand. Volgende *vermoedelijke hoeveelheden* van verschillende onderzoek worden ingeschat ter beantwoording van de onderzoeksvragen:

- Onderzoek macroresten (planten en dieren) contextrijke sporen (VH 5)
- Palynologisch onderzoek (landschapsreconstructie), monsters uit relevante sporen of contexten (VH 5)
- ¹⁴C-datering (koolstofdatering) sporen/leeflaag (VH 2)
- Identificatie en herkomstbepaling van natuursteen (VH 2 dagen)
- Dendrochronologische datering van eventueel constructiehout (VH 5)
- Analyse dierlijk botmateriaal (VH 1 dag)
- Stelpost Conservatie kwetsbare vondsten: maximaal €1000

De veldwerkleider beslist wanneer en op welke manier de staalname wordt aangepakt en of het nodig is een natuurwetenschapper te betrekken, hierbij rekening houdend met het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Hoofdstuk 20 in de Code Goede Praktijk bespreekt uitvoerig het natuurwetenschappelijk onderzoek bij opgravingen. Voor de bemonsteringsstrategie wordt verwezen naar hoofdstuk 20.3 van de Code Goede Praktijk.

Ook het assessment van de staalnames gebeurt volgens de Code van Goede Praktijk. De relevante stalen worden bepaald na advies van de gespecialiseerde laboratoria, rekening houdend met het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

2.3 Criteria

Het onderzoeksdoel kan als bereikt beschouwd worden indien op alle hoger geformuleerde onderzoeksvragen een relevant antwoord kan worden gegeven.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

2.4 Duur en fasering opgraving

De veldwerkfase wordt geraamd op 5 werkdagen, wanneer men er van uit gaat dat men twee vlakken zal aanleggen. Hierbij wordt het aanleggen, documenteren en afwerken van het opgravingsvlak en het documenteren van coupes en profielen voorzien. Het uitzonderlijk aantreffen van aanvullende diepe waterputten/-kuilen of loopvlakken zal resulteren in extra werkdagen.

Bij het veldwerk wordt uitgegaan van een personeelsbezetting bestaande uit 1 veldwerkleider, 1 assistent-archeoloog en één veldmedewerker.

Voor de verwerking, assessment van de resultaten en rapportage wordt minimaal de veldwerkleider en de assistent-archeoloog ingezet. De aardkundige neemt hierbij eventueel het bodemgedeelte op zich. Het tijdsbestek nodig voor waardering en analyse van de natuurwetenschappelijke onderzoeken zijn afhankelijk van de planning van het uitvoerend labo.

2.5 Kostenraming³

Het archeologisch onderzoek wordt geschat op 15.000 euro. Hierin inbegrepen is voorbereiding, veldwerk (mét kraanwerk) en rapportage.

De prijzen voor de stelposten (Vermoedelijke Hoeveelheden) voor het natuurwetenschappelijk onderzoek worden geraamd op:

*Waardering koolstofdatering (¹⁴ C)	3 x 40 euro
*Koolstofdatering (¹⁴ C):	2 x 400 euro
*Dendrochronologische datering:	5 x 150 euro
*waardering Macroresten:	5 x 150 euro
*analyse Macroresten:	3 x 1150 euro
*Waardering Pollenonderzoek:	5 x 185 euro
*Analyse Pollenonderzoek:	3 x 750 euro
*Conservatie kwetsbare vondsten:	max. 1000 euro
*Analyse dierlijk botmateriaal:	max. 400 euro (1 dag/specialist)
*Analyse natuursteen:	max. 400 euro (1 dag/specialist)

Voor de uitvoering van onvoorzien (niet verwacht) wetenschappelijk onderzoek (bv. skeletonderzoek) wordt een stelpost toegevoegd die 10% van het hierboven voorziene maximaal bedrag beslaat.

³ Alle weergegeven prijzen zijn excl. BTW.

2.6 Personeelseisen

Het team dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het archeologisch onderzoek dient te bestaan uit een erkend archeoloog die als veldwerkleider optreedt. Deze persoon beschikt over minstens 240 werkdagen opgravingservaring, waarvan minstens 100 werkdagen op stedelijke sites en ervaring met minstens 3 projecten op middeleeuwse sites en nieuwe tijd. Indien de erkend archeoloog niet aanwezig is in het veld, dient een veldwerkleider met dezelfde competenties continu aanwezig te zijn en diens taken over te nemen. De erkende archeoloog en/of veldwerkleider heeft de autoriteit over de uitvoering van het gehele project en staat in voor onder meer de meldingen van de aanvang van opgraving, het indienen van het archeologierapport en het eindverslag, het beheren van archeologische ensembles tijdens het onderzoek en het overdragen van archeologische ensembles aan het einde van het onderzoek. Elke activiteit die ontplooid wordt in het kader van een archeologisch onderzoek door de erkende archeoloog, zijn werknemers of medewerkers, of zijn onderaannemers tijdens dienstverband valt onder de eindverantwoordelijkheid van de erkende archeoloog. Hij is aansprakelijk voor het goede verloop van het onderzoek en het naleven van de decretale bepalingen en de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk. De erkende archeoloog (als natuurlijk persoon) bepaalt de strategie van het archeologisch onderzoek dat onder zijn autoriteit wordt uitgevoerd en valideert de op te leveren producten. Indien de erkende archeoloog zelf of binnen zijn organisatie niet beschikt over bepaalde specialistische expertise en dit onderzoek uitbesteedt, maakt hij de opdrachtschrijving hiervoor dusdanig op dat de uitvoering verloopt conform de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk. De veldwerkleider draagt de dagelijkse leiding van het archeologisch onderzoek, brengt de voorziene onderzoeksstrategie ten uitvoer en behoudt de controle over de werkzaamheden.

De veldwerkleider wordt bijgestaan door 1 assistent archeoloog die beschikt over het diploma zoals omschreven in het archeologiebesluit en beschikt minstens over 120 werkdagen opgravingservaring, waarvan minstens 60 werkdagen op stedelijke sites en ervaring met minstens 1 project op middeleeuwse sites en nieuwe tijd. De assistent archeoloog vervult uitvoerende taken, op aansturen van de veldwerkleider, en staat de veldwerkleider bij in zijn taken.

Naast de assistent-archeoloog dienen nog 1 veldmedewerkers zonder specifieke vereisten het team bij te staan.

Naast de archeologen kan het team worden bijgestaan door een aardkundige. Hoofdstuk 21 uit de Code Goede Praktijk bespreekt de inzet van een aardkundige bij opgravingen. Natuurwetenschappers, geofysici en materiaaldeskundigen worden alleen aangewend op vraag van de erkend archeoloog die het nodig acht op basis van de gegevens die vergaard worden tijdens de archeologische opgraving.

2.1 Risicoanalyse en remediëring

Er worden geen specifieke risico's voorzien. Enkel bij de kans van het aantreffen van een waterput/-kuil dienen veiligheidsmaatregelen te worden getroffen.

2.2 Deponeren archeologisch ensemble

Vergaarde data en vondsten, het archeologisch ensemble, blijven te allen tijde eigendom van de opdrachtgever. Na onderzoek kan dit ensemble opgenomen worden door een erkend erfgoeddepot, indien dit voor de regio aanwezig is. Dit in overeenkomst met de opdrachtgever. Indien dit depot niet

voorhanden is, dient een ander depot te worden gezocht of kan een afspraak gemaakt worden met het uitvoerend bedrijf voor opslag

3 Lijst met figuren

Figuur 1: beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek.	5
Figuur 2: Schematische weergave van de geplande werkzaamheden met aanduiding van de opgravingszone op de GRB	9

4 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2016. Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 2.0), Brussel.

AGIV, 2017. AGENTSCHAP GEOGRAFIE INFORMATIE VLAANDEREN: Grootschalig Referentiebestand (GRB).